

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udrag fra Præsten i Vejlbye (DK)

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Noveller", i Blicher, Steen Steensen: *Noveller*, udg. af Esther Kielberg ; Henrik Ljungberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 141. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blic03val-shoot-idm140515388365696/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller

selv. Han vil straffe mig her, at jeg hisset kan faae Naade og Salighed; ham være derfor Priis og Ære! Her lod han til at vinde mere Rødhed og Styrke, og vedblev som følger:

»Fra min Barndom af, saalænge som jeg kan huske, har jeg altid været trættekjer, iilsindet og stolt; har ingen Modsigelse kunnet taale; men stedse været rede til at slaae til med Sværd. Dog har jeg sjælden ladet Solen gaae ned over min Vrede; ej heller baaret Had til noget Menneske. Allerede som halvvoxen Dreng begik jeg i Hidsighed en Gjerning, der ofte inderlig har fortrudt mig, og smerter mig endnu hvergang jeg tænker derpaa. vores Gaardhund, et fromt Dyr, som aldrig gjorde noget Kræ Fortræd, havde taget min Mellemmad, som jeg havde sat fra mig paa en Stoel; i min Arrighed sparkede jeg saaledes med min Træskoe til Hunden, at den døde under ynkelige Skrig og Pinsler. Det var kun et umælende Dyr; men dog et Varsel for at jeg skulde forgribe mig paa Mennesker. – Da jeg som Student rejste udenlands, gav jeg mig i unødigt Trætte med en Bursch i Leipzig, for-drede ham ud, og stak ham i Brystet saa farligt, at han med yderste Nød kunde frelses. Allerede herfor havde jeg forjent, hvad jeg nu saa sildigen maae lide; men Straffen falder nu og med tidobbelt Vægt over mit syndige Hoved – gammel Mand! – Præst, Fredens Sendebud – og Fader! Ak Gud! ak Gud! der er Saaret endnu dybest –» Han sprang op, og vreed sine Hænder, saa det knagede i alle Ledemod. Jeg vilde sige Noget til hans Trøst; men vidste Intet.

Da han havde fattet sig lidt, satte han sig atter, og vedblev: »For Eder, tilforn min Ven, og nu min Dommer, skal jeg nu bekjende en Brode, som jeg uden for al Tvivl har begaaet! men som jeg dog ikke er mig fuldkommen bevidst – (jeg studsede, og vidste ikke, hvor han vilde hen, eller om han talte med god Samling; thi jeg havde nu belavet mig paa en reen og uforbeholden Tilstaelse) – »forstaae mig ret! og læg Mærke til min Tale! At jeg har slaget den ulykkelige Karl med Spaden, det veed jeg, og har frit ud tilstaaet – om det var med Fladen eller Eggen, kunde jeg i min hæftige Forbittrelse ikke sandse – at han da faldt, og løb bort – see, det er Alt, hvad jeg veed med sand-selig Vished. Resten – Gud bedre det! – har jo fire Vidner seet, nemlig at jeg hentede Liget, og begrov det; og at det i Gjærningen maae være saa, er jeg er nødsaget til at troe; I skal høre mine Grunde!«

»Tre eller fire Gange tilforn i mit Liv er det vederfaret mig, at jeg har været Søvnjænger. Den sidste Gang – det kan nu være ni eller ti

Aar siden – skulde jeg den kommende Dag holde en Liigprædiken over en Mand, som paa en pludselig og elændig Maade var kommen af Dage. Jeg var forlegen for en Text, da de Ord af en Viismand hos de gamle Græker: »Pris Ingen lykkelig, før han dør!» faldt mig ind. At tage en Hednings Sentents til Text i en christelig Tale, vilde ikke gaae an; men det forekom mig og, at den samme Tanke med omtrent de samme Ord skulde findes et Sted i den hellige Skrift. Jeg ledte og lede, og kunde ikke hitte Stedet. Det var silde, jeg var af andet Arbejde meget træt; klædte mig derfor af; gik tilsengs, og sov ind. Da jeg om Morgnen vaagner, og sætter mig til mit Skriverbord, for at vælge en anden Text, og nedskrive et Udkast til Talen, seer jeg til min store Forundring, foran mig paa Bordet skrevet med store Bogstaver paa et Blad Papiir: »Pris Ingen lykkelig, før hans Endeligt kommer! Syrach det 11te Capitel, 34te Vers;» men ikke dette alene, ogsaa en Liigprædiken, kort, dog saa vel udarbejdet som nogen; – og alt Dette med min egen Haand. I Kammeret havde intet Menneske været; thi for Døren havde jeg indvendig trukket en Skodde, da Laasen var forslidt, og kunde springe op af sig selv, naar det blæste; gjennem Vinduet kunde ligesaa lidt Nogen være kommen; thi det var om Vinteren, og Rammen frossen fast til Karmen. Nu vidste jeg, hvo der havde skrevet Prækenen, ingen Anden, end mig selv; det var dengang kun et halvt Aars Tid siden, jeg i en saadan synderlig Tilstand om Natten var gaaet ind i Kirken, og havde hentet et Lommeklæde, som jeg om Aftenen mindedes bestemt at have ladet ligge i min Stool bag Alteret. Seer I nu, Kjeré! da de tvende Vidner afgave deres Forklaring idag for Retten, randt mig pludselig dette mit Søvnjængerie ihu; og tillige mindedes jeg, at Morgenen efter at Liget var nedgravet havde jeg undret mig over, at finde min Sloprok ligge paa Gulvet indenfor Døren, da jeg dog hver Aften bestandig hang den paa en Stool udenfor min Seng; hvilket indtil dette Øjeblik igjen var gaaet mig af Glemme. Det ulykkelige Offer for min ustyrlige Vrede maae altsaa være faldet død om i Skoven, og jeg i min drømmende Tilstand have seet dette, og søgt ham der. Ja, Gud være mig naadig! det er – det maae være saa»

Her taug han; holdt Hænderne for Øjnene, og græd bitterlig. Men jeg var yderst forbauset og fuld af Tvivirraadighed. Jeg havde stedse troet, at den Myrdede var død paa Stedet, og begravet der, hvor han faldt; ihvorvel det syntes mig sært, om Præsten ved Dagen skulde have fuldført dette Arbejde, uden at Nogen havde mærket det, samt

at han dertil skulde have Aandsnærværelse nok. Dog – tænkte jeg saa igjen – Nøden har tvungen ham; han har kun i en Hast løselig bedækket Liget, og siden om Natten gravet det dybere ned. Nu sig de to sidste Vidner: at de have seet ham bære en Sæk fra Skoven; det var mig strax højt paafaldende, og flygtig opstod den Tanke, om ikke dette Vidnesbyrd kunde staae i Modsigelse med de forrige, og Mandens Uskyldighed derved begynde at opklare sig. Ak desværre! nu stemmer det Hele alt for godt, og hans Brøde er udenfor mindste Tvivl. Alene den besynderlige Vending, han giver Sagen, forundrer mig; at han har begaaet hele Gjerningen, er vist; men om den sidste og uvæsentligste Halvdeel er udført i vaagen eller drømmende Tilstand, det er det eneste Uvisse. Præstens Udsagn fra først til sidst, hans ganske Adfærd bærer Sandhedens Præg, ja for dens Skyld opgiver han villig sit Liv; dog noget Lidet af Æren kæmper han maaskee nu for at bjerpe? eller – maaskee han ogsaa her er Sandheden tro? Et saadant Nattegængerie er ikke uden Exempel, ligesaa lidet som at et Menneske kan løbe saalangt med Ulivs Saar.

Han gik atter nogle Gange hastig op og ned ad Gulvet; derpaa stod han stille foran mig, og sagde: »I har nu her mellem Fængslets Mure annammet min Bekjendelse; jeg veed, at eders Mund skal fordømme mig; men hvad siger eders Hjerter?» – »Mit Hjerter,« svarede jeg – det var knap, jeg for Beklemmelse kunde tale – »mit Hjerter lider usigeligt, og vilde gjerne briste i dette Øjeblik, naar det derved kunde frelse Eder fra en skrækkelig og vanærende Død –« (jeg turde jo ikke nævne det sidste Redningsmiddel, Flugten) – »Det kan I ikke,« faldt han hurtigt ind: »mit Liv er forbrudt, min Dod er retfærdig, og et advarende Exempel for alle Efterlevende. Men lov mig, at I ikke vil slaac Haanden af min arme Datter – jeg havde engang tænkt at give hende i din Barn –« (her afortørrede han de atter frembrydende Taarer) – »dette skønne Haab har jeg selv forstyrret; I kan ikke ægte en Misfæders Barn, men lov mig, at I vil sørge for hende, som en anden Fader! Med stor Bedrøvelse og under mange Taarer gav jeg ham min Haand. – «I har vel læst hørt fra min Søn fornyelig?» tog han igjen tilord: »jeg vil ogsaa haabe, at han bliver uvidende om denne Flændighed til Alt er forbi – jeg kan ikke taale at see ham.« Her skjulte han sit Ansigt i sine Hænder; vendte sig om, og støttede sin Pand mod Væggen – han hulkede som et Barn.

Det varede Noget, inden han blev istand til at tale: »Nu Kjerel!»